

Vilhelmina kommuns yttrande över utredning ”Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet” (Ds 2023:3)

Sammanfattning

För flygplatsen i Vilhelmina, South Lapland Airport är utredningen ”Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet” (Ds 2023:3) väldigt välkommen och viktig. Vi kan konstatera att utredarens ställningstagande för de upphandlade linjerna med allmän trafikplikt är bra. Den ekonomiska situationen flygplatsen South Lapland Airport är ytterst ansträngd, varför utredningens förslag både är välkommen och nödvändig. Vi ser gärna att föreslagna åtgärder skyndsamt också blir verklighet.

Vilhelmina kommun anser att utredaren på ett förtjänstfullt sätt speglat nuläge och behovet av offensiva åtgärder för att trygga det framtida regionalflygets överlevnad.

Vilhelmina kommun vill särskilt understryka vikten av att införa de föreslagna åtgärderna så snabbt som möjligt, då den ekonomiska situationen för flygplatsen är väldigt ansträngd.

Beredskapsflygplatser

Vilhelmina kommun är positiv till utredningens förslag att utse flygplatser med allmän trafikplikt till beredskapsflygplatser då vi så här långt inte tillhört beredskapssystemet utan bedrivit denna viktiga verksamhet på frivillig basis. Vidare är också förslaget till den ekonomiska ersättningen relevant. Vilhelmina kommun anser också att förslaget att Trafikverket utreder förutsättningarna att även ansluta reservflygplatser till detta för att få en robust och likvärdig hantering är bra. Detta skapar synergieffekter och den årliga kostnaden för den utrustning som planeras på reservflygplatserna bedöms som relativt låg i förhållande till erhållen redundans och tillgänglighet.

Allmän trafikplikt

Vilhelmina kommun anser att det är bra att flygplatser med allmän trafikplikt och beredskapsflygplats föreslås ersättas med 75 procent av flygplatsens redovisade underskott av sin verksamhet och att stödet enligt författningsförslagen över tid indexregleras.

Vidare är också förslaget om möjligheten att upphandla och finansiera egna flyglinjer för den regional utvecklingen relevant och framåtsyftande.

Vilhelmina kommun delar utredningens uppfattning angående frågan om behovet av avsteg i miljötillstånden för att säkerställa samhällsviktig luftfart. Vilhelmina kommun anser därför att regeringen skyndsamt bör föreslå en författningsändring gällande avsteg från miljötillståndskrav för luftfart som stödjer hälso- och sjukvård, spanings- och räddningsverksamhet, brandbekämpning samt övriga insatser från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, länsstyrelser, Försvarsmakten samt uppdrag av betydelse för krisberedskap eller annan samhällsviktig verksamhet. Detta för att säkerställa att ovanstående samhällsviktiga luftfart kan bedrivas.

Vilhelmina kommun är positiv till utredarens bedömning att flygindustrin behöver ställa om snabbare. Produktion av biobränsle behöver öka och Vilhelmina kommun stödjer utredarens förslag att staten bör ta initiativ till inrättande av en bränslekommission. Likaså ansluter sig Vilhelmina

kommun till utredarens förslag att staten bör driva på utvecklingen av fossilfria flygplatser inklusive infrastruktur för laddning och tankning.

I det följande redovisas Vilhelmina kommuns synpunkter mera i detalj vad avser utredarens olika förslag med hänvisning till de olika avsnitten i utredningen.

8.1.2 Statlig styrning av flygplatssystemet

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att Swedavias verksamhet bör inkludera en nationell samordningsfunktion med svenska regionala flygplatser gällande exempelvis implementering av digitala reseprocesser, inköp, upphandling, flygplatsteknik, säkerhet samt luftfartsskyddsfrågor.

8.5 Stöd till flygplatser utanför det nationella basutbudet

Vilhelmina kommun är mycket positiv till att utredningen har identifierat de stora ekonomiska utmaningar kommuner har för att upprätthålla verksamheten vid de regionala flygplatserna och att det förslås ett mer robust system både för flygplatser med allmän trafikplikt och beredskapsflygplatser. Vilhelmina kommun vill understryka vikten av att ett nytt stödsystem bör införas snarast möjligt och bedöms vara den mest angelägna frågan för kommunen.

Vilhelmina kommun stödjer utredarens förslag att flygplatserna ska bedriva en fossilfri flygplatsverksamhet eller tillse att en fossilfri flygplatsverksamhet kan bedrivas senast år 2025. Vilhelmina kommun vill dock framhålla att flygplatser med liten reguljär trafik kan behöva längre tid för att etablera detta, beaktat flygplatsens förutsättningar.

8.7.2 Statens rådighet över beredskapsflygplatser och nätet av beredskapsflygplatser

Vilhelmina kommun är positiv till att flygplatser med allmän trafikplikt utses till beredskapsflygplats.

Vilhelmina kommun anser att regeringen skyndsamt bör utreda samt föreslå en författningsändring gällande avsteg från miljötillståndskrav för luftfart som stödjer hälso- och sjukvård, spanings- och räddningsverksamhet, brandbekämpning samt övriga insatser från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, länsstyrelser, Forsvarsmakten samt uppdrag av betydelse för krisberedskap eller annan samhällsviktig verksamhet. Detta för att säkerställa att ovanstående samhällsviktiga luftfart kan bedrivas.

8.7.3 Flygplatser som bör ingå i nätet av beredskapsflygplatser

Vilhelmina kommun är positiv till att flygplatser med allmän trafikplikt utses till beredskapsflygplats.

8.7.4 Framförhållning till överenskommet avtal och avtalslängd

Vilhelmina kommun samtycker utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att nya beredskapsavtal kan tecknas redan under 2024.

8.7.5 Tjänster vid beredskapsflygplatser och reservflygplatser

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att beredskapsflygplatser på samma sätt som reservflygplatser

bör få ersättning för inflygningshjälpmedel.

8.7.6 Öppettider vid beredskapsflygplatserna

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag i huvudsak, men att vissa flygplatser som Vilhelmina South Lapland Airport med liten reguljär trafik kan behöva högre ersättning med utredarens förslag, då ordinarie öppettider är begränsade. Systemet bör kunna införas redan under 2024.

8.7.8 Ersättningssystem och kostnadstäckning

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att Trafikverket bör ges i uppdrag att utreda om inte samtliga beredskapsflygplatser även ska kunna fungera som reservflygplatser.

8.7.10 Investeringar i flygplatser

Vilhelmina kommun välkomnar detta förslag. Beaktat den analys som för närvarande pågår beträffande South Lapland Airport och behovet av att ersätta delvis föråldrad utrustning och behovet av investeringar i ny infrastruktur, bör det, även sett till hela det regionala flygplatskollektivet, skapas ett rejält utrymme för statliga stöd till dessa investeringar.

Med flygplatsernas allt större betydelse för beredskap och som omfattas av allmän trafikplikt förordar Vilhelmina kommun ett särskilt statligt investeringsstöd för dessa flygplatser.

8.7.14 Miljöprövning av flygplatser med samhällsviktig luftfart

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att regeringen skyndsamt bör utreda samt föreslå författningsändringar gällande avsteg från miljötillståndskrav för luftfart som stödjer hälso- och sjukvård, spanings- och räddningsverksamhet, brandbekämpning samt övriga insatser från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, länsstyrelser, Försvarsmakten samt uppdrag av betydelse för krisberedskap eller annan samhällsviktig verksamhet. Detta för att säkerställa att ovanstående samhällsviktiga luftfart kan bedrivas.

8.8.2 Införande av allmän trafikplikt för samhällsviktiga flyglinjer

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag och betonar samtidigt betydelsen av att regeringen fastslår tydliga kriterier som ska vara vägledande för förändringar av den allmänna trafikplikten.

8.9 Ekonomiska konsekvenser av dessa förslag

Vilhelmina kommun samtycker till utredningens förslag med följande tillägg.

Vilhelmina kommun anser att utredningens förslag stämmer väl överens med kommunens bedömning och att behovet av statlig finansiering av flygplatssystemet är helt nödvändigt då det i annat fall skapar uppenbara konflikter i fråga om finansiering av annan samhällsviktig verksamhet inom exempelvis vård, skola och äldreomsorg.

Vilhelmina kommun anser också att flygplatser med allmän trafikplikt ska ingå i systemet för beredskapsflygplatser.

Vilhelmina kommun välkomnar utredningens förslag för flygplatser med allmän trafikplikt och beredskap borde ersättas med 75 procent av flygplatsens redovisade underskott av sin verksamhet. Detta skulle ge det svenska flygplatssystemet en mer långsiktig robusthet där flygplatsernas stödsystem inte behöver revideras på grund av situationer såsom exempelvis säkerhetspolitiska konsekvenser eller stora regionala förändringar.

Sammanfattningsvis vill Vilhelmina kommun också meddela att kommunen i övrigt ansluter sig till utredningens bedömningar och förslag och att de synpunkter som SRF lämnat i sitt särskilda yttrande delas av Vilhelmina kommun.

VILHELMINA KOMMUN

VILHELMINA KOMMUN

Andreas Eliasson
Kommunstyrelsens ordförande

Karl-Johan Ottosson
Kommunchef